

İÇİNDEKİLER

TAKDİM VE TEŞEKKÜR	5
İÇİNDEKİLER.....	7
KISALTMALAR	13
GİRİŞ	17

BİRİNCİ BÖLÜM

SİBER UZAY VE EGEMENLİK

I. SİBER UZAY	23
A. Tanım ve Tarihsel Gelişim	23
1. Kibernetes ve Sibernetik.....	23
2. İnternet ve Web.....	27
3. Tanımların Sınıflandırılması	30
a. Ansiklopedik Sözlükler	31
b. Devletler	32
c. Uluslararası Örgütler ve Sivil Toplum Kuruluşları.....	35
d. Öğreti	37
B. Bir Uzay Olarak Siber Uzay	41
C. Siber Uzayın Boyutları ve Unsurları.....	45
1. Analiz Yöntemleri.....	45
2. Egemenlik Amaçlı Siber Uzay Modellemesi	48
a. Fiziksel Boyut.....	50
b. Mantıksal Boyut	51
c. Veri / Bilgi Unsuru	52
d. İnsan Unsuru	55
II. EGEMENLİK.....	55
A. Tarihsel ve Teorik Düzlem	56
1. İktidar.....	56
2. Kabuller ve Meşruiyet.....	57
3. Avrupa'nın İki Kılıcı	60
4. Egemenliğin doğuşu.....	62

5. Sözleşmeci Düşünürler ve Modern Devletin Doğuşu	63
6. Modern Egemenliğe Eleştiriler	65
B. Uluslararası Hukuk ve Egemenlik.....	69
1. Uluslararası Hukukun Doğuşu	69
2. Vestfalya Barışı ve Modern Uluslararası Hukuk İlişkisi	71
3. Uluslararası Hukukta Egemenliğe Pozitivist Bakış	74
4. Birleşmiş Milletler Düzeni ve Self Determinasyon Hakkı.....	75
C. Modern Uluslararası Hukukta Devlet Egemenliğine Hâkim İlkeler	78
1. Egemenlik ve Bağımsızlık İlişkisi	78
2. İç Egemenlik – Dış Egemenlik Ayrımı	79
3. Devletlerin Egemen Eşitliği İlkesi	80
4. Müdahale Etmeme ve Karışmama İlkesi	83
5. Doğal Kaynaklar Üzerinde Sürekli Egemenlik İlkesi	89
D. Devlet Egemenliğinin Unsurları ve Konuları	90
1. Devletin Hak ve Vazifeleri Teorisi	90
2. Egemenlik ve Yetki İlişkisi	92
3. Yetkiye İlişkin Ayrımlar	94
a. Düzenleme Yetkisi, İcra Yetkisi ve Yargı Yetkisi.....	94
b. Hukuki Yetki ve Cezai Yetki	95
c. Ülkesel Yetki ve Kişisel Yetki	96
d. Ortak ve Mütedahil Yetkiler.....	99
4. Devletin Yetkisinin İstisnaları ve Egemenliğe Tabi Olmayan Alanlar	100
a. Egemenlik Alanında İrade Beyanına Dayalı veya İlkesel Kısıtlamalar	100
b. Terra Nullius, Res Communis ve İnsanlığın Ortak Mirası	101
c. Vatansızlık	104

İKİNCİ BÖLÜM

SİBER UZAY GENEL HUKUKU

I. SİBER UZAYIN HUKUK İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ	107
A. Erken Dönem	109
B. Klasik Dönem	112
1. İlk Analoji Tartışmaları	113
2. İlkesel Tartışmalar	114

3. “At Hukuku”	117
4. Siber Uzayın Özerklik Talebi Olarak “Siber Hukuk”	120
5. Lex Mercatoria ve Siber Uzay	124
C. Modern Dönem.....	126
1. Kodun Gücü	126
2. Mekânsallığın Dönüşümü	131
3. Devletin Fiziksel Cebri	136
D. Genel Değerlendirmeler.....	138
II. ULUSLARARASI TOPLULUK NEZDİNDE SİBER UZAYIN DÜZENLENMESİ VE YÖNETİMİ	142
A. İnternetin Küresel Yönetişi ve Çok Paydaşlılık	142
B. Birleşmiş Milletler Nezdinde Yürütülen Başlıca Süreçler	146
1. Birleşmiş Milletler Yolunda İlk Adımlar.....	146
2. Hükümet Uzmanları Çalışma Grubu	148
3. Açık Uçlu Çalışma Grupları.....	150
C. Başlıca Devlet Pozisyonları.....	155
1. Amerika Birleşik Devletleri.....	156
2. Çin Halk Cumhuriyeti	160
3. Rusya Federasyonu	166
4. Türkiye Cumhuriyeti	172
D. Uluslararası Örgütler ve Sivil Toplum Kuruluşları.....	173
1. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği	174
2. İnternet Tahsisli Sayılar ve İsimler Kurumu	177
3. Sivil Teknik Topluluklar	181
E. Uluslararası Hukuk Düzenlemeleri	185
1. Genel Kapsamlı Uluslararası Düzenlemelerdeki Hükümler	186
2. Bölgesel Uluslararası Örgütler Nezdindeki Antlaşmalar	187
a. Avrupa Konseyi Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi	188
b. Şangay İşbirliği Örgütü Uluslararası Bilgi Güvenliğinin Sağlanmasında İş Birliği Anlaşması.....	191
c. Bağımsız Devletler Topluluğu Bilgi Teknolojileri Alanındaki Suçlarla Mücadelede İş Birliği Anlaşması	192
d. Arap Devletleri Ligi Bilgi Teknolojisi Suçlarıyla Mücadele Sözleşmesi.....	193
e. Afrika Birliği Siber Güvenlik ve Kişisel Verilerin Korunması Sözleşmesi.....	194

3. Avrupa Birliği Düzenlemeleri	195
4. Tallin El Kitabı	199
F. Uluslararası Hukukta Siber Uzaya Hâkim İlkeler	201

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİBER UZAY ÜZERİNDE DEVLET EGEMENLİĞİNİN GÖRÜNÜMLERİ VE SORUNLARI

I. SİBER UZAYIN BOYUT VE UNSURLARI ÜZERİNDE DEVLETİN YETKİSİ	207
A. Siber Uzayın Fiziksel Boyutu Üzerinde Devletin Yetkisi	209
1. Ülkesel Yetkiye Tabi Fiziksel Unsurlar.....	209
2. Ülke Dışı Fiziksel Unsurlar	210
a. Açık Deniz Sualtı Kabloları.....	210
b. Siber Kapasiteli Uydular ve Uzay Araçları	212
B. Siber Uzayın Kişi Unsuru Üzerinde Devletin Yetkisi	213
1. Yükleyen ve İndiren Teorisi	214
2. İnternet Søjelerinin Modern Tasnifi	218
a. Erişim Sağlayıcı.....	220
b. Yer Sağlayıcı	223
c. Web Sitesi İşletmecisi	225
d. İçerik Sağlayıcı.....	230
e. Kullanıcı.....	233
3. Ülke Dışındaki Yabancı Søjeler Üzerinde Yetki Tespiti ve İcrasına İlişkin Teorik Zemin.....	235
a. Pasif Vatandaşlık İlkesi	236
b. Objektif Ülkesellik İlkesi ve Etki Doktrinleri	237
c. Seçici Uyum Doktrini ve Mevcut Sisteme Yönelik Eleştiriler.....	241
4. Otonom Araçların Eylemlerinde ve Yapay Zekâ Sistemleri Tarafından Üretilen İçeriklerde İsnat Sorunu	244
C. Siber Uzayın Mantıksal Boyutu ve Veri Unsuru Üzerinde Devletin Yetkisi.....	248
1. Fikri Mülkiyet.....	249
2. İnternet Üzerinde Yetki İcrası	255
a. Gözetim ve Denetim	255
b. İçerik Kaldırma	262
c. Filtreleme ve Erişim Engeli.....	265

3. Büyük Veri, Bulut Bilişim ve Holizm Bağlamında Veri ve Kişisel Veriler	268
4. Finansal Teknolojiler	274
II. SİBER UZAYDA SINIR ÇİZGİLERİ VE EGEMENLİK MÜCADELESİ	279
A. Siber Uzayda Devlet Egemenliğinin Genel Teorisi	279
1. Siber Vestfalyacılık	279
2. Siber Egemenlik	282
3. Siber Uzayda Ülkesel Egemenlik ve Kritik Altyapı	285
4. Siber Uzayda Egemenliğe Karşı “Ortak Mal” Yaklaşımı	291
5. Genel Değerlendirmeler	294
B. Siber Uzayda Egemenliğin İhlali	300
1. İlke Olarak Egemenlik ve Kural Olarak Egemenlik	300
2. Genel Esaslar	304
a. Metoda Dair	304
b. Fail ve Siber İsnat	304
c. Teşebbüs, Kast ve Rıza	306
3. Devletin Fiziksel Ülkesinde Gerçekleşen Yabancı Siber Faaliyet Kaynaklı Egemenlik İhlali	307
4. Devletin Fiziksel Ülkesi Dışında Gerçekleşen Siber Faaliyet Kaynaklı Egemenlik İhlali	308
a. Uzaktan Siber Faaliyet ile Ülkesel Bütünlüğe Müdahale Edilmesi	309
b. Uzaktan Siber Faaliyet ile Siyasi Bağımsızlığa Müdahale Edilmesi	314
SONUÇ	319
KAYNAKÇA	329
KAVRAM DİZİNİ	377